

RETROSPECTIVĂ 2024 | Circa 1.000 de MW, pusi în funcțiune; România are o noua Strategie energetică și Legea offshore wind

Ministerul Energiei a reușit să promoveze în 2024, după 17 ani, o nouă Strategie energetică și este prima țară de la Marea Neagră care are cadrul legislativ pentru centralele eoliene offshore, respectiv Legea offshore wind, iar anul acesta au fost pusi în funcțiune circa 1.000 de MW.

"Am reușit să promovăm, după 17 ani, o nouă Strategie energetică națională. Un rol special l-a avut Consiliul onorific, dar toți jucătorii din domeniul energetic au colaborat, și mulțumesc și Ministerului Mediului ca a permis adoptarea acestei Hotărâri de Guvern. Practic, avem în sfârșit o foaie de parcurs pentru sistemul energetic, după multiple încercări esuate în ultimii ani. (...) Și legea offshore wind merita o mențiune specială. Suntem prima țară de la Marea Neagră care are un cadru legislativ pentru investiții în centrale eoliene offshore. Estimăm că în 2032 vor fi primele astfel de centrale eoliene în zona românească a Marii Negre. Banca Mondială ne spune că putem să mergem cu 3 - 7 GW putere instalată", declară ministrul Energiei, Sebastian Burduja.

În 2024, s-au pus în funcțiune circa 1.000 MW, cu aproape 50% mai mult decât în 2022 și 2023 la un loc, printre proiectele finalizate numărându-se grupul 5 de la Rovinari, de 330 MW, și modernizarea unui hidroagregat la Bicaz, de 53 de MW. De asemenea, au fost semnate contractele pentru modernizarea CET-urilor din București.

În domeniul nuclear, a fost semnat contractul pentru Unitățile 3 și 4 de la Cernavodă și contractul final pentru rețehnologizarea Unității 1.

Cadrul legislativ

Ministerul Energiei a promovat o nouă Strategie Energetică Națională 2025 - 2035 - 2050, adoptată de Guvernul României după 17 ani și nenumărate încercări esuate, "un plan al investițiilor inteligente, al pragmatismului și al mobilizării resurselor proprii, astfel încât România să devină cu adevărat o forță în regiune și dincolo de ea", potrivit ministrului de resort.

De asemenea, a fost elaborată și adoptată Legea pentru investiții în producție eoliană offshore, potențialul fiind de 3 - 7 GW centrale eoliene românești în Marea Neagră, până în 2032 - 2035. În septembrie, a fost lansat public raportul Bancii Mondiale cu privire la potențialul energiei eoliene din Marea Neagră pentru România, după un efort de doi ani, susținut integral din fonduri nerambursabile puse la dispoziție de Comisia Europeană (DG Reform). Datele arată un potențial total de 76 GW - 22 GW pe platforma fixă și 54 GW plutitoare.

Totodată, a fost transmisă Comisiei Europene prima versiune finală a noului Plan Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice - PNIESC, România aflându-se astfel printre țările din Uniunea Europeană care au îndeplinit obligația.

A fost obținut acordul Comisiei Europene pentru îmbunătățirea pieței unice de energie

În ceea ce privește prețurile, a fost obținut acordul Comisiei Europene pentru îmbunătățirea funcționării pieței unice de energie, în avantajul României și Europei de Est. Împreună cu Grecia și Bulgaria, România a solicitat Consiliului de Miniștri ai Energiei și Comisiei să asigure o uniune energetică funcțională, date fiind discrepanțele dintre prețurile la energie din Europa de Est și cele din Europa de Vest. Poziția a fost susținută la nivel european, iar soluțiile propuse includ: monitorizarea strictă a fluxurilor transfrontaliere, accelerarea investițiilor în interconexiuni noi (România având deja 9 linii funcționale și alte 9 în dezvoltare), mai ales în centrul Europei (Austria și Slovacia) și măsuri urgente pentru protejarea cetățenilor și economiilor vulnerabile.

"Am cerut oficial Comisiei Europene, alaturi de omologii din Grecia si Bulgaria, un tratament corect si o uniune energetica functionala. Nu este nici drept, nici normal ca Europa de Est sa plateasca pentru energie preturi mult mai mari decât Europa de Vest, asa cum s-a întâmplat recurent în ultimele luni. Sunt doua cauze: lipsa interconexiunilor din centrul Europei (mai ales Austria si Slovacia), ceea ce face ca energia ieftina produsa în Vest sa se opreasca, practic, în Austria si Slovacia; cererea suplimentara de energie din Republica Moldova si Ucraina, care pune o presiune aditionala pe preturile din regiunea noastra", declara, la începutul lunii octombrie, Sebastian Burduja.

Pe partea de facturi, pretul pe kWh nu a crescut, fiind mentinuta si îmbunatatita schema de plafonare-compensare. Potrivit ministrului de resort, pe datele Eurostat, în fiecare trimestru, România a avut printre cele mai mici preturi pentru consumatorii casnici, situându-se pe locurile 3 - 4 la gaze naturale si pe locul 5 la energie electrica cu cele mai mici preturi.

Anul acesta a fost initiata înfiintarea, prin decizia prim-ministrului, a Comitetului interministerial pentru protejarea consumatorilor vulnerabili si combaterea saraciei energetice. Acesta are drept scop identificarea mecanismului de subventionare a pretului la energie si functionarea pietei dupa 1 aprilie 2025.

"Visul" privind Unitatile 3 si 4 de la Cernavoda devine realitate

Contractul pentru reactoarele 3 si 4 de la Cernavoda a fost semnat în noiembrie, la Baku, cu prilejul COP 29, între Nuclearelectrica, Energonuclear (compania de proiect) si consortiul companiilor Flour, Sargent & Lundy (SUA), Atkins Realis (CANDU - Canada) si Ansaldo (Italia).

"Visul devine realitate dupa 30 de ani. Peste 7 milioane de gospodarii din România vor avea energie electrica de la cei peste 1.400 MW aditionali la Cernavoda", a subliniat Sebastian Burduja.

În 19 decembrie, Nuclearelectrica si consortiul international Candu Energy Inc., o companie AtkinsRealis, Ansaldo Nucleare, Canadian Commercial Corporation si Korea Hydro & Nuclear Power Co au semnat contractul de Inginerie, Procurare si Constructie (EPC) pentru avansarea re tehnologizarii Unitatii 1 a CNE Cernavoda, estimat la 1,9 miliarde euro. Intrarea în vigoare a contractului este conditionata de aprobarea Adunarii Generale a Actionarilor companiei si de aprobarea Guvernului canadian.

Pe de alta parte, la finele lunii iulie, Nuclearelectrica si RoPower Nuclear, compania de proiect dedicata reactoarelor modulare mici (SMR) de la Doicesti, au semnat cu Fluor Corporation contractul Front-End Engineering and Design Faza 2 (FEED 2), în cadrul summit-ului 'Parteneriatul pentru cooperare transatlantica în domeniul energiei si climei' (P-TECC).

Anul acesta au început si lucrarile la prima instalatie de detritiere din Europa, la Cernavoda, cu finantare de la Banca Europeana de Investitii, proiect care va pozitiona România ca lider european în productia si exportul de tritium, combustibil candidat pentru reactoarele de fisiune nucleara, utilizând tehnologie româneasca si asigurând un management mai bun al deseurilor nucleare. Este a treia instalatie de acest tip din întreaga lume.

România a devenit cel mai mare producator de gaze naturale din UE

În 2024, România a devenit cel mai mare producator de gaze naturale din Uniunea Europeana, depasind Țările de Jos, datorita companiei Romgaz, care a avut la sase luni o productie de gaz cu 5% mai mare, fata de aceeași perioada a anului trecut. Anul acesta au fost puse în productie sapte noi sonde, inclusiv 100 Caragele.

"Romgaz a relansat programul de investitii la Caragele, cel mai mare zacamânt de gaze pe uscat al României.

Finantarea este asigurata din fondurile Romgaz si depaseste 1 miliard de lei. În cursul anului 2025, este asteptata confirmarea/actualizarea nivelului rezervelor de gaz de la Caragele, dupa efectuarea forajelor la mare adâncime", a precizat ministrul Energiei.

În ceea ce priveste proiectul termocentralei Romgaz de la Iernut, stadiul actual este de aproape 95%. Luna aceasta încep testele, iar centrala va fi gata pâna la jumatatea lui 2025. Asta va însemna 430 MW noi, productie pe gaz.

A fost adoptata si o lege prin care unele proiecte de productie a energiei electrice pot fi declarate ca fiind proiecte de importanta nationala în domeniul energiei electrice, acest statut permitându-le sa beneficieze de anumite scutiri si derogari pentru a se accelera executia investitiei. Aplicarea acestei prevederi vizeaza si termocentrala de la Mintia, 1700 MW (cea mai mare din UE), investitie privata de peste 1,4 miliarde euro, unde lucrarile au avansat. Prima turbina de 600 MW este estimata a fi pusa în functiune în 2025, restul fiind programat pentru 2026, înainte de intrarea Unitatii 1 de la Cernavoda în procesul de re tehnologizare.

Si proiectul Neptun Deep avanseaza conform programului asumat de Romgaz si OMV Petrom, iar Transocean Barents, platforma de foraj offshore contractata pentru proiect Neptun Deep, a ajuns în noiembrie la Constanta. Proiectul Neptun Deep pentru exploatarea gazelor din Marea Neagra va dubla productia de gaz românesc din 2027 (de la 8-10 bcm în prezent la 18-20 bcm. Veniturile aditionale la bugetul de stat din acest proiect depasesc 20 de miliarde euro.

A fost semnat contractul pentru modernizarea celor trei mari CET-uri din Bucuresti

La finele lunii noiembrie au fost semnate contractele pentru modernizarea celor 3 mari CET-uri din Bucuresti: Sud, Progresu si Grozavesti. Au fost obtinuti, din Fondul pentru Modernizare, 361 milioane de euro bani nerambursabili pentru finantarea proiectelor.

"Bucurestenii asteapta de decenii aceste contracte. Ele înseamna modernizarea sistemului de termoficare, productia agentului termic. Cele trei CET-uri: CET Sud, care este si cel mai mare din Europa, CET Grozavesti si CET Progresu vor intra într-un program de modernizare cu o finantare de 362 de milioane de euro din Fondul pentru Modernizare, bani nerambursabili pe care Ministerul Energiei i-a obtinut cu mari eforturi. A fost un lung proces de negociere cu Banca Europeana de Investitii. (...) O sa va dau câteva cifre. Consumul de gaz, principiul este simplu: se consuma gaz si se produce energie electrica si apa calda, va scadea consumul de gaz cu 40%. Noi estimam ca, daca azi în Bucuresti vorbim de un pret la gigacalorie de peste 1.000 de lei, în 3 - 4 ani, dupa finalizarea acestor proiecte, putem sa discutam despre un pret 500 - 600 de lei", declara Burduja la semnarea contractelor.

De asemenea, a fost reluat proiectul CET Titan, primul CET construit de la zero din Bucuresti dupa decenii. Este vorba despre o centrala complet automatizata, care va fi echipata cu cinci grupuri motor-generator (Hydrogen Ready) având o putere electrica instalata de pâna la 50 MWe respectiv o putere termica instalata de pâna la 40 MWt (34,4 Gcal/h).

Au fost semnate contracte si pentru modernizarea CET-urilor din Craiova, Arad, Constanta, Rm. Vâlcea. În total, 842 MW (486,2 MW electrici si 355,8 MW termici) - 709 milioane euro pentru sprijinirea dezvoltarii de capacitati de productie pe gaz, flexibile, pentru producerea de energie electrica si termica în cogenerare de înalta eficienta (CHP) în termoficarea urbana (CHP).

"Aceste investitii înseamna agent termic la parametrii normali si pret corect pentru cetateni. Am închis astfel jalonul 133 din PNRR", a mentionat Sebastian Burduja.

Tot referitor la Bucuresti, Guvernul României a adoptat în iulie Memorandumul pentru fuziunea ELCEN -

Termoenergetica în vederea realizării serviciului public de alimentare cu energie termică în sistem centralizat (SACET). Fuziunea va include producerea, transportul, distribuția și furnizarea energiei termice în Municipiul București, în vederea utilizării optime a resurselor de energie și cu respectarea normelor de protecție a mediului, sănătății populației și dezvoltării durabile.

Proiectele hidrocentralelor, blocate și abandonate, au fost reluate

Pe parcursul anului 2024 au fost reluate o serie de proiecte de hidrocentrale blocate și abandonate de zeci de ani, cu sprijinul ministrului Mediului, Mircea Fechet. Astfel, la Rastolita, centrala este gata, lucrarile de defrisare vor fi facute în prima parte a anului viitor, iar din vara lui 2025 vor fi gata cei 30 MW.

"Prima hidrocentrala deblocată și terminată după 30 de ani", potrivit ministrului Energiei.

De asemenea, au fost reluate proiectele de la Pascani, Bumbesti-Jiu, Cornetu-Avrig etc, în total peste 500 MW urmând să fie puși în funcțiune pentru sistemul energetic național.

Dupa cinci licitații esuate, a fost deblocată și re tehnologizarea hidrocentralei Vidraru, finalizată în anii 1960, care avea mare nevoie de lucrări de modernizare.

Energie verde: solar & eolian, plus hidrogen și geotermal

De la preluarea mandatului de ministru al Energiei de către Sebastian Burduja și până în prezent au fost semnate 297 de contracte prin PNRR pentru parcuri solare și eoliene cu un total de 1.808 MW putere instalată și investiții de peste 2 miliarde euro. O parte dintre proiecte au fost finalizate anul acesta și livrează energie, inclusiv parcul eolian de 30MW de la Medgidia (Romcim) și parcurile solare mari de la Salaj (50 MW) și Arad (40 MW).

A fost lansat un program de 700 de milioane euro, din Fondul pentru Modernizare, pentru parcuri solare pentru institutii publice (primării, spitale, universități etc.), fiind semnate deja 312 de contracte - proiecte cu 133,67 MW putere instalată și investiții peste un miliard de lei.

"Primăriile și institutiile publice își vor produce parte din energia electrică necesară consumului pentru iluminat public, școli, policlinici etc. Bani mai mulți la bugetul local pentru investiții în comunitate. Am negociat și obținut finanțarea din Fondul pentru Modernizare a tuturor celor peste 1400 de proiecte depuse", a spus Burduja.

Au fost lansate două apeluri pentru producție și autoconsum energie verde pentru beneficiari privați, în valoare de 815 milioane euro, tot din Fondul pentru Modernizare. În cadrul apelului pentru producție, bugetul schemei de ajutor de stat este 400 milioane euro și au fost depuse 803 proiecte, cu o valoare eligibilă de aproape 5 miliarde euro, din care 1,3 miliarde euro finanțare nerambursabilă solicitată și 3,7 miliarde euro contribuție proprie.

În cadrul celui de-al doilea apel dedicat autoconsumului energiei electrice din surse regenerabile, bugetul schemei de ajutor este de 415 milioane euro și au fost depuse până acum 329 proiecte, cu o valoare eligibilă de peste 180 milioane euro, din care peste 104 milioane euro finanțare nerambursabilă solicitată și 76 milioane euro contribuție proprie.

"Proiectele sunt în evaluare, iar România poate miza ca vor fi finanțate capacități noi de minim 3000 MW prin aceste scheme de ajutor de stat", a precizat ministrul Energiei.

În 2024 a fost demarată implementarea mecanismului Contracte pentru Diferență (CfD) și a fost organizată prima licitație pentru 1.500 MW (1.000 MW eolian și 500 MW solar). Au fost atribuite contracte pentru mai mult de 1.500 MW, capacități noi de producere a energiei verzi. Preturile medii ponderate estimate de exercitare pentru

prima runda de CfD au fost de 65 euro/MWh pentru producerea de energie electrica din surse eoliene onshore si 51 euro/MWh pentru fotovoltaice.

Totodata, a fost deblocat jalonul 129 din PNRR prin refacerea schemei de ajutor de stat pentru sprijinirea investitiilor în construirea de capacitati pentru productia de hidrogen verde în instalatii de electroliza. Capacitatea de productie contractata pâna în prezent este de 49,65 MWH2 generat, rezultând o cantitate de hidrogen verde generata anual de 9.516,01 tone/an, în baza celor sase proiecte eligibile, cu o valoare a ajutorului de stat solicitat de 92,147 milioane euro (circa 453,317 milioane lei).

Un alt proiect important este cel de utilizare a energiei geotermale pentru termoficarea Bucurestiului, dupa modelul Oradea. La începutul lunii februarie 2024, la Washington, ELCEN a semnat un acord pentru realizarea studiului de fezabilitate privind exploatarea energiei geotermale în Bucuresti.

Finantare pentru fabrici de baterii si capacitati de stocare în baterii

Lockheed Martin si compania româneasca Sinteza au semnat la finele lunii noiembrie o scrisoare de intentie în vederea constructiei la Oradea a unei fabrici de baterii GridStar Flow. Acest acord stabileste cadrul în care partile vor începe procesul de dezvoltare a unei viitoare fabrici în valoare de 50 de milioane de euro, care va produce 30.000 de tone de electrolit negativ pe an, începând din vara anului 2026. Aceasta va fi prima fabrica europeana de acest tip si cea mai mare din lume.

Cu finantari PNRR au mai fost sprijinite cinci noi unitati de productie baterii în România. În total, 132,3 milioane euro si o capacitate instalata anuala de 3,5 GWh.

A fost finantata dezvoltarea capacitatilor de stocare a energiei electrice în baterii, ca parte a Investitiei I4.3 din PNRR si a fost adoptata OUG 134/2024, prin care se evita dubla taxare pentru proiectele legate de stocarea energiei electrice. Aceasta încurajeaza dezvoltarea infrastructurii de stocare a energiei electrice în baterii si în hidrocentrale cu acumulare prin pompaj, de tipul Tarnita-Lapustesti.

"Practic, furnizorii de servicii de stocare nu mai sunt taxati si la absorbtia de energie în baterii si la injectia de energie în retea", a explicat Burduja.

Ministrul Energiei, împreuna cu cel al Mediului, au promovat fabrica de baterii românești de la Cernica, Prime Batteries, o investitie privata de peste 300 de milioane euro. Bateriile Prime sunt livrate cu succes în întreaga lume, fiind instalate pe toate vehiculele din Portul Singapore (electrificat integral). Bazate pe o tehnologie româneasca, bateriile sunt competitive ca pret si la o calitate superioara fata de produsele competitorilor din China, sustine Burduja.

Grupul 5 Rovinari, finalizat dupa aproape 10 ani

În anul 2024 a fost finalizat Grupul 5 Rovinari, dupa aproape 10 ani, acesta având 330 MW productie de energie în banda, iar investitia s-a ridicat la peste 140 milioane euro.

"În momentele critice pentru sistemul energetic, carbunele ramâne un factor de siguranta, asigurând stabilitatea sistemului energetic prin efortul minerilor si al operatorilor termocentralelor. Principiul urmat pe tot parcursul mandatului: nu se închide niciun grup pe carbune pâna nu avem ce sa punem în loc - tot productie de energie în banda (de ex., grupuri pe gaz)", a transmis, cu diferite ocazii, ministrul Energiei.

Au fost accelerate investitiile noi în grupuri pe gaz la Complexul Energetic Oltenia (CEO), conform planului de restructurare. Ministerul energiei a semnat doua contracte pentru constructia a doua centrale pe gaz: 850 MW la

Isalnita si 475 MW la Turceni - CE Oltenia. Investitia depaseste 840 milioane euro. Ambele centrale sunt în procedura de licitatie.